

KITTELÄN KUNNAN PÄIVÄHOI- DON ESIOPETUSSUUNNITEL- MA

” Tietä kulkemalla sen oppii tuntemaan, ja kohta kulkijalla on tieto hallussa.

Niin kuin tie elämän eläjää opettaa, silmien edessä maailma meitä odottaa.

Mutta jos liikaa pinnistää, se pään vain sekoittaa. ”

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1. YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET	5
1.1 KITTILÄN ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS	5
1.2 NÄKEMYS LAPSESTA JA OPPIMISESTA	5
1.2.1 Kuusivuotias oppijana.....	5
1.2.2 Kuusivuotias.....	6
1.3. OPPIMISYMPÄRISTÖ.....	6
1.4. YHTEISTYÖTAHOT.....	7
1.4.1 Kasvatuskumppanuus.....	7
1.4.2 Koulu.....	7
2. ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	7
2.1 EHEYTTÄVÄ OPETUS.....	8
2.2 LEIKKI.....	8
3. ESIOPETUKSEN SISÄLTÖALUEET	9
3.1. KIELI JA VUOROVAIKUTUS.....	9
3.2 MATEMATIIKKA.....	11
3.3. ETIIKKA JA KATSOMUS.....	11
3.4 YMPÄRISTÖ JA LUONNONTIETO.....	13
3.5 TERVEYS.....	13
3.6 FYYSISEN JA MOTORINEN KEHITYS.....	13
3.7 TAIDE JA KULTTUURI.....	14
4. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA	15
4.1 YLEINEN TUKI	16
4.2 TEHOSTETTU TUKI.....	17
4.3 ERITYINEN TUKI.....	18
5. KASVUN JA OPPIMISEN TUKIMUODOT ESIOPETUKSESSA	20
5.1 OPETUSJÄRJESTELYIHIN LIITTYVÄ TUKI.....	20
5.1.1 Erityisopetus.....	20
5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus.....	20
5.2 ESIOPETUKSEN MUU TUKI.....	21
5.2.1 Yhteityökodin kanssa.....	21
5.2.2 Tulkitsemis ja avustaja palveluiden järjestämien.....	22
5.3 ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO JA TURVALLISUUDEN EDSITÄMINEN.....	23
5.3.1. Oppilashuolto.....	23
5.3.2 Turvallisuuden edistäminen.....	24
5.3.3 Henkilötietojen käsittely salassapito ja tietojen luovuttaminen.....	26
6. KULTTUURI JA KIELIVÄHEMMISTÖT	27

7. ARVIOINTI	28
7.1 LAPSEN HAVAINNOINTI JA ARVIOINTI.....	28
7.2 TOIMINNAN ARVIOINTI.....	28

JOHDANTO

Esiopetussuunnitelma on tarkoitettu palvelemaan Kittilän kunnan päiväkodeissa esiopetusta ja varhaiskasvatusta. Se on tehty yhdessä päiväkotien Muksulan ja Sirkan päiväkodin henkilöstön kanssa.

Valtakunnalliset esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet luovat pohjan, jolle kunnallinen esiopetuksen opetussuunnitelma rakentuu. Opetussuunnitelma on edelleen perustana ryhmäkohtaisten esiopetussuunnitelmien laatimiselle, joita esiopetusryhmät käyttävät toiminnan, kehittämisen ja arvioinnin pohjana ja välineenä. Suunnitelmassa on huomioitu Kittilän pohjoinen sijainti sekä alueen muut ominaispiirteet.

Tämän varhaiskasvatukselle ja esiopetukselle laaditun suunnitelman tavoitteena on luoda raamit ja perusteet päiväkodeissamme tapahtuvaa kasvatusta ja opetusta varten. Suunnitelma on laadittu ainejakoisessa muodossa, josta ryhmät kokonaisvaltaisen oppimismuotojen mukaisesti poimivat omien painotustensa ja erityisosaamisensa puitteissa ainekset ryhmäkohtaisiin opetussuunnitelmiin.

Olemme yhdessä pohtineet arvopohjan, jolle kasvatusta ja opetus päiväkodeissamme rakentuvat; kohtaamme lapsen yksilönä, annamme lapselle turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön, tuemme sosiaalista kasvua ja kehitystä, luomme mahdollisuuksia kokonaisvaltaiseen ja monipuoliseen toimintaan sekä kehitämme erilaisia yhteismuotoja.

Opetuksessa lähdemme kunkin lapsen tiedoista ja taidoista. Autamme lasta omaksumaan valmiuksia, kykyjä ja taitoja selviytyä elämän eri tilanteissa.

Kittilän kunnan esiopetussuunnitelmaa on päivitetty 2011. Uudistettu suunnitelma otetaan käyttöön syksyllä 2011.

” Vihdoin taikuri Dedefilus kysyi:

- Tiedätkö miten tulee viisaaksi?
- En, kuiskasi Kisu Pikkukuu.
- Pitää leikkiä ja jutella. Toisten kanssa oppii aina uutta. Sitten pitää osata olla hiljaa ja yksin.
- Miksi? Kisu kuiskasi.
- Silloin uudet asiat laskeutuvat sydämiin ja niistä tulee viisautta, sanoi taikuri Dedefilus ja silitti Kisu Pikkukuun silkkistä korvakarvaa.”

Hannele Huovi

1. YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET

1.1 KITTILÄN ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Varhaiskasvatus, johon esiopetus sisältyy, on tavoitteellista hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Tämä kokonaisuus suunnitellaan yhteistyössä vanhempien ja muiden tahojen kanssa lapsen tarpeita vastaavaksi, kasvua ja kehitystä tukevaksi.

Suomen perustuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Suomi on myös sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, ohjelmiin ja julistuksiin jotka edellyttävät yhteisen opetuksen järjestämistä siten, että kaikkien lasten kasvu ja oppiminen voidaan turvata mahdollisimman hyvin.

Kittilän varhaiskasvatus tarjoaa lapsen yksilöllisistä kehitys- ja oppimistarpeista lähtevää laadukasta esiopetusta, johon pyritään esiopetuksen jatkuvalla kehittämisellä ja arvioinnilla. Etusijalle tässä opetussuunnitelmassa asetetaan lapsen rooli aktiivisena oppijana, sekä luodaan pohjaa lapsen elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja kehittymistä tasapainoiseksi yksilöksi.

Esiopetus antaa aineksia tunteiden ja ajattelun kehittymiseen, sekä toisten huomioon ottamiseen. Lapsi saa harjoitella sosiaalisia taitojaan samanikäisten lasten muodostaman vertaisryhmän turvallisessa ilmapiirissä aikuisten antaman tuen, ohjauksen ja mallien avulla. Tärkeintä on, että lapsella säilyy oppimisen ilo, luovuus, innostus, kokeilunhalu ja rohkeus.

1.2 NÄKEMYS LAPSESTA JA OPPIMISESTA

1.2.1 Kuusivuotias oppija

Kasvaminen, kehittyminen ja oppiminen ovat koko ihmisen eliniän kestävä prosessi. Lapsen kokemukset ja kehitys peilaavat sitä kulttuurista ja sosiaalista ympäristöä, jossa hän elää ja toimii. Oppiminen on mielekästä lapselle, kun se on sidoksissa arkielämän tilanteisiin.

Yhdessä toisten kanssa lapset voivat jakaa tietämystään, sekä saada tukea ja apua toisiltaan. Lapsen luontaista tapaa oppia tuetaan ja opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppimistyyliä. Uusien asioiden oppiminen edellyttää tietojen ja taitojen liittämistä aikaisemmin opittuun. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja siihen liittyvät elämykset ja tunteet. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus ovat tärkeitä lapsen myönteisen minäkuvan kehittymiselle.

1.2.2 Kuusivuotias

Jokaisen lapsen kehittyminen on ainutlaatuista ja yksilöllistä. Kuusivuotias lapsi on utelias, aktiivinen tutkija ja leikkijä. Hän leikkii ja toimii mielellään ryhmässä. Hänen yhteistyötaitonsa kehittyvät ja kyky huomioida toisten tunteita kasvaa. Lapselle alkaa kehittyä käsitys sääntöjen yleistettävyydestä ja ryhmässä toimimisesta. Kuusivuotiaiden tunteet ailahtelevat. Hän kokee olevansa välillä iso ja välillä pieni.

Kieli on ilmaisun ja kommunikoinnin väline ja muodostaa osaltaan perustaa oppimaan oppimiselle. Kuusivuotias pohtii ja tutkii mielellään asioita, mikä mahdollistaa antoisan keskustelun syntymisen. Hän kykenee kertomaan omasta työskentelystään ja osallistumaan toiminnan suunnitteluun.

Kuusivuotias lapsi nauttii myös ulkoa oppimisesta erityisesti leikkien, lorujen, hokemien ja laulujen kautta, sekä muistaa vaivattomasti yksityiskohtia. Lapsen oppimisvalmiuksien tukemisessa ovat tärkeitä muistin harjaannuttaminen sekä loogisen ajattelun ja päättelyn perusvalmiuksien harjoittelu. Kuusivuotiaan oppimisvalmiuksien keskeisiä osa-alueita ovat myös ajan ja paikan hahmottaminen, oman kehon hahmottaminen sekä motoriikan harjoittaminen.

Kuusivuotias lapsi kasvaa voimakkaasti, ja hänen fyysinen olemuksensa muuttuu. Tämän takia lapsella voi olla entistä voimakkaampi tarve liikkua. Hän voi olla hienomotorisesti aikaisempaa kömpelömpi. Lapsi tarvitsee edelleenkin riittävän määrän lepoa päivän aikana.

1.3 OPPIMISYMPÄRISTÖ

Kittilän kuusivuotiaiden esiopetus järjestetään koulutoimen toimesta Kittilän ja Sirkan päiväkodeissa ja muissa sivukylissä koulujen yhteydessä. Oppimisympäristön tulee tarjota lapselle mahdollisuuksia leikkiin, toimintaan ja omaan rauhaan. Sen tulee ohjata ja tukea lapsen monipuolista kasvua, kehitystä ja oppimista. Ilmapiiirin tulee olla myönteinen, turvallinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön.

Ympäristöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon lapsen kiinnostuksen kohteet ja esiopetuksen tavoitteet. Oppimisympäristön tulee tarjota riittävät tilat, välineet, tarvikkeet ja resurssit esiopetuksen kasvatus- ja oppimistavoitteiden saavuttamiseksi.

Kittilässä tarjoutuu monipuolinen ja kiinnostava ympäristö esiopetukselle. Lapsen tapaan ja mahdollisuuksiin toimia ja ilmaista itseään vaikuttavat selvät vuodenaajat ja luonnon läheisyys, rauhallinen elämän rytmi ja Kittilän vahvuus kulttuuripitäjänä.

1.4. YHTEISTYÖTAHOT

1.4.1 Kasvatuskumppanuus

Päävastuu lapsen kasvatuksesta on aina hänen huoltajillaan. Onnistuneen yhteistyön lähtökohdiana on lapsen parhaan etsiminen ja löytäminen. Vanhemmat ovat oman lapsensa, kasvattajat oman alansa asiantuntijoita.

Yhteistyö kodin kanssa tukee sekä perheen, että opettajan kasvatustyötä. Yhteistyön tulee perustua tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen ja avoimuuteen. Lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen onnistuu parhaiten yhteistyössä kotien kanssa. Syksyllä teemme eri päivähoitomuodoista esiopetukseen siirtyvän lapsen yksilöllisen kasvun suunnitelmalle jatkoa laatimalla esiopetuksen lapsikohtaisen suunnitelman. Yhteisissä keskusteluissa vanhempien kanssa sovitaan kasvatustavoitteista, toimintaperiaatteista sekä kunkin lapsen henkilökohtaisista esiopetuksen tavoitteista.

Keväällä kokoonnumme kouluun siirtopalaveriin, jossa annetaan oleelliset tiedot lapsen kehityksestä, tukitoimista, kuljetuksesta ja avustajan tarpeesta perusopetuksesta vastaavalle opettajalle.

Vanhemmille annetaan yhdessä lapsen kanssa täytettäväksi Ensipäivälomake jonka vanhemmat palauttavat lapsen luokanopettajalle.

1.4.2 Koulu

Esi- ja alkuopetuksen avoin ja hyvä yhteistyö luo pohjan joustavalle, elinikäiselle oppimiselle. Yhteistyössä otetaan huomioon varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen vahvuudet. Yhdistämällä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osaaminen luodaan uutta toimintakulttuuria ja toiminnallisia ratkaisuja.

Lapsikohtaisen opetussuunnitelman sisältämä tieto pyritään siirtämään perusopetuksesta vastaavalle opettajalle.

2. ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Esiopetuksessa noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita riippumatta siitä, missä esiopetus toteutetaan. Lapsella on myös esiopetuksessa lain mukaan oikeus työpäivinä saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lapsella on myös oikeus saada esiopetuksessa maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Esiopetusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla

lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluja ja vastaavasti päivähoitoa järjestettäessä, että päivähoitossa olevilla lapsilla on mahdollisuus osallistua esiopetukseen.

Esiopetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisuudesta päivästä. Esiopetus järjestetään siten, että lapsen hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset. Esiopetusyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin puututaan heti. Lapsen esiopetuksen päivän tulee rakenteeltaan, sisällöllään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin ja muuhun toimintaan, yhdessä tekemiseen ja oppimiseen, omaan rauhaan sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin. Jos esiopetukseen osallistuva lapsi käyttää lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, lapsen päivä tulee rakentaa kokonaisuudeksi ottamalla huomioon esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen tavoitteet.

2.1 EHEYTTÄVÄ OPETUS

Esiopetuksessa noudatetaan eheytettyä opetussuunnitelmaa. Opetus muodostuu kokonaisuuksista, joiden lähtökohtana on lapsi eikä pelkästään sisältöalueiden tai oppiaineiden tavoitteet. Opettaja käyttää suunnittelussa monipuolisesti eri tiedonalueiden tavoitteita siten, että niistä muodostuu yhdessä valittujen menetelmien kanssa ehyt kokonaisuus. Eheyttämisessä kokonaisuudet liittyvät lapsen elämänpiiriin ja ovat lapselle merkityksellisiä.

Leikinomaista lapsen kehitystasosta lähtevää toimintaa voidaan toteuttaa teema- ja projektityöskentelyn, ongelmakeskeisen oppimisen sekä yhteistoiminnallisen oppimisen avulla.

2.2 LEIKKI

Leikki on lapselle elämys. Se on lapsen ominta toimintaa sekä tärkeää lapsen kokonaispersoonallisuuden kehittymiselle. Lapsen leikki rakentuu kokemuksista, joita hän saa ympäristössään ja kulttuurissaan.

Esiopetuksessa tulee tarjota lapselle mahdollisuuksia monipuolisiin leikkeihin, niin sisäkuin ulkotiloissa. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon luonnon antama mahdollisuus sisällöllisesti erityyppisiin ja erilaisiin leikkeihin. Kuusivuotias leikkii mielellään sääntö- ja roolileikkejä. Hänellä tulee yhä olla mahdollisuus pitkäkestoisiin mielikuvitusleikkeihin. Hyvä leikkiympäristö on lapselle aina hyvä oppimisympäristö. Esiopetuksessa tuleekin olla tilaa lapsen spontaanille toiminnalle ja leikille.

3. ESIOPETUKSEN SISÄLTÖALUEET

3.1. KIELI JA VUOROVAIKUTUS

Kieli- ja vuorovaikutustaidot harjaantuvat luontevasti arkipäivän toimissa ja leikeissä. Kielen avulla lapsi jäsentää ympäristöään ja rakentaa maailmankuvaansa. Kuusivuotias on otollisessa iässä kielellisen tietoisuuden herättämistä lukemisen ja kirjoittamisen perusvalmiuksien luomista sekä ilmaisun, puheen ja artikulaation harjoittelua varten. Lasta ohjataan ja kannustetaan tutkimaan kielen merkitystä, rakennetta ja muotoa edellytyksensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.

KUUNTELEMINEN, PUHEEN YMMÄRTÄMINEN JA TUOTTAMINEN

Kieli on keskeistä kaikelle vuorovaikutukselle ja oppimiselle. Kuunteleminen ja puhuminen ovat alkavan luku- ja kirjoitustaidon perusta. Esiopetuksessa lapsi oppii kuuntelemaan, odottamaan omaa puheenvuoroaan ja ilmaisemaan omia mielipiteitään. Hän saa myös kokemuksia saduista ja tarinoista, muiden kertomana ja omina tuotoksinaan.

Keskeiset sisällöt:

- itsensä ilmaiseminen puhumalla
- keskittyminen kuuntelemaan ja toimiminen kuullun perusteella
- lorut, riimit ja sadut päivittäin
- kertominen
- kansanperinne ja oma murre
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun esittämistä leikkien avulla

KIELENTUNTEMUS JA KIRJOITUKSEN ALKEET

Tavoitteena on saada kokemuksia siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja kirjoitettu kieli puheeksi. Lapsi tutustuu kirjoitettuun kieleen monipuolisesti eri aistien kaut-

ta. Oppimisympäristöstä löytyy kirjoitettua kieltä kuvien tukemana, joka herättää lapsen uteliaisuuden.

Keskeiset sisällöt:

- isot antiikvat
- äänne – kirjain vastaavuus
- kirjaimista muodostuu sanoja
- kuva – sana
- loogisen ajattelun ja lukusuunnan kehittäminen kuvasarjojen avulla
- tavuista muodostuu sanoja, sanoista lause
- harjaantumista oikeaan kynäotteeseen

KIRJALLISUUS

Oppimisympäristössä tulee olla erilaisia tekstejä ja kirjoja, joita lapsi voi lukea ja tutkia yksin, toisten lasten tai aikuisen seurassa. Päivittäisissä lukuhetkissä lapsi saa tilaisuuden nauttia kuulemastaan. Lapsi eläytyy kuulemaansa, hän saa aineksia ajatteluunsa ja hänen kykynsä ymmärtää omaa ja toisten elämää vahvistuu.

Keskeiset sisällöt:

- monipuolista kirjallisuuteen ja eri teksteihin tutustumista
- kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjaston/kirjastoauton käytön harjoittelua

3.2 MATEMATIIKKA

Matematiikka on luontainen osa lapsen elämää. Matemaattiset taidot ja ajattelu jäsentävät maailmaa ja tekevät monista asioista helpompia omaksua ja muistaa. Matemaattisen ajattelun kehittymistä edistää sen pukeminen kielelliseen muotoon, yhdessä pohdittavaksi ja keskusteltavaksi. Kommunikointi matematiikassa voi tapahtua konkreettisten mallien ja symbolien avulla.

Lapsi käsittelee ja laajentaa matematiikan tietoja ja taitoja leikkien, kokeillen, tutkien ja pelaillen. Hänen tulisi kokea matematiikka mielenkiintoisena ja haastavana toimintana jolla on merkitystä hänelle itselleen. Ongelmanratkaisutilanteissa lasta kannustetaan kertomaan mitä hän ajattelee tai ajatteli. Oppimisympäristö tulee rakentaa niin, että se tukee ja edistää jokaisen lapsen yksilöllistä matemaattisen ajattelun kehittymistä. Matematiikan oppimisessa on tärkeää hallita perusvalmiudet ennen symbolitasolle siirtymistä.

Keskeiset sisällöt:

- lukukäsite 0 – 20
- symbolit 0 – 10
- luokittelu, vertailu ja järjestäminen
- lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein
- mittaaminen
- geometrinen muotojen tunnistaminen ja vertailu
- tilaan liittyvät peruskäsitteet
- aikaan liittyvät peruskäsitteet
- rahan käytön harjoittelua

3.3. ETIIKKA JA KATSOMUS

Esiopetuksessa etiikka ja katsomusaihekokonaisuuteen sisältyvät kaikille yhteisesti eettinen kasvatus ja kulttuurinen katsomuskasvatus sekä valinnaisesti uskontokasvatus tai elämäkatsomustietokasvatus. Lapsi osallistuu huoltajan valinnan mukaan uskontokasvatukseen, elämäkatsomustietokasvatukseen tai muuhun näitä korvaavaan toimintaan. Esiopetuksessa annettavan opetuksen ja kasvatuksen tulee pääsääntöisesti olla kaikille lapsille yhteisestä.

ETIIKKA

Esiopetukseen sisältyvä eettinen kasvatus lähtee lapsen itsetunnon kehityksestä laajentuen ihmisten välisiin sosiaalisiin taitoihin ja elinympäristöön. Lapsi opettelee erilaisissa arkipäivän tilanteissa ymmärtämään sovittujen sääntöjen ja sopimusten tärkeyden, jotta yhteiselämä ja työskentely ryhmässä sujuisivat. Lapsi opettelee hyväksymään, käsittelemään ja hallitsemaan omia tunteitaan ja harjoittelemaan myötäelämisen taitoa. Eettisen ajattelunkehittämiseksi lapsen kanssa käsitellään hyvyden ja pahuuden, oikean ja väärän

erottamista, toisen huomioonottamista, oikeuden mukaisuutta, suvaitsevaisuutta, erilaisuutta rikkautena sekä anteeksipyytämistä, saamista ja antamista.

Keskeiset sisällöt:

- lasten kokemuksista nostetaan esiin eettisiä kysymyksiä, keskustelu
- leikeissä ja peleissä huomioidaan eettiset periaatteet
- luonnon ja rakennetun lähiympäristön arvostaminen
- käyttäytyminen, hyvät tavat

KATSOMUS

Kulttuurinen katsomuskasvatus

Kulttuurisen katsomuskasvatuksen lähtökohtana on tasa-arvoinen, hyväksyvä, kunnioittava suhtautuminen erilaisiin vakaumuksiin ja tapoihin. Lapsi tarvitsee ajattelulleen aineksia, elämyksiä ja kokemuksia, jotta hän vähitellen kykenee muodostamaan oman käsityksensä asioista. Lapsi oppii arvostamaan erilaisia katsomuksia ja lappilaista kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt:

- yhdessä pohditaan erilaisia katsomuksellisia kysymyksiä
- tutustutaan lähiympäristössä oleviin uskonnollisiin paikkoihin

Uskontokasvatus

Uskonnolla on keskeinen osa ihmisen kulttuuri-identiteetin rakentumisessa. Oman kulttuuriperinnön tunteminen luo perustaa myönteiselle suhtautumiselle toisiin ihmisiin. Lapsi saa tutustua oman uskontonsa keskeisimpiin sisältöihin ja uskonnollisiin juhliin sekä niiden merkitykseen. Häntä ohjataan toisen vakaumuksen kunnioittamiseen.

Keskeiset sisällöt:

- oman uskonnon juhlien huomioiminen
- mahdollisuus hiljentymiseen, hiljaisuuden ja rauhan kokemiseen
- ihmisen elinkaareen liittyvät tapahtumat
- tutustuminen kirkkorakennuksiin

ELÄMÄNKATSOMUSTIETOKASVATUS

Elämänkatsomustietokasvatuksessa käsitellään ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä, ihmisen ja luonnon suhdetta, suvaitsevaisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Keskeiset sisällöt:

- suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, reiluus ja rohkeus
- ohjataan käsittelemään ja kohtaamaan erilaisuutta
- keskustellaan ihmisenä kasvuun liittyvistä kysymyksistä

3.4 YMPÄRISTÖ- JA LUONNONTIETO

Luonto- ja ympäristökasvatus muodostaa vuodenaikoihin integroidun kokonaisuuden. Aikuisen tehtävänä on luoda lapsille suotuisa oppimisympäristö, jossa lapsilla on tilaisuus kokeilla, tutkia ja ratkaista ongelmia yksilöllisesti ja yhdessä. Omien kokemusten ja elämysten kautta lapselle muodostuu käsitys luonnosta ja ympäröivästä maailmasta.

Lapsi oppii arvostamaan luontoa ja tuntee oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristön luontoon. Hän saa elämyksiä ja kokemuksia luonnosta ja lähiympäristöstä retkien muodossa. Lapsi saa mahdollisuuksia ja ohjausta havaintojen tekoon, ongelmanratkaisuun ja tutkimiseen sekä pohdintaan.

Keskeiset sisällöt:

- luonnon tarkkailua eri vuodenaikoina
- kestäväkehityksen periaatteet
- koti, perhe ja ystävät
- minä itse
- turvallinen ympäristö, liikenne
- aika käsite, viikonpäivät, kuukaudet

3.5 TERVEYS

Terveyskasvatus toteutuu esiopetuksessa luontaisesti arkielämän tilanteissa. Lapsen päivätunti sisältää terveystieteiden kannalta tärkeitä asioita, kuten levon ja toiminnan sopivan vaihtelun, säännöllisen ruokailun, hygienian ja vaatehuollon sekä ulko- ja sisätiloissa toimimiseen. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen.

Esiopetuksen tavoitteena on aktiivinen, liikkuva ja toimiva lapsi, joka arvostaa itseään ja hyväksyy myös kaverinsa.

3.6 FYYSINEN JA MOTORINEN KEHITYS

Esiopetuksessa lapsella tulee olla mahdollisuus päivittäin monipuoliseen liikuntaan. Ympäristön tulee olla liikunnallisesti haastava ja tarjota mahdollisuuksia liikkumiseen. Monipuolisella liikunnalla edistetään myös lapsen oppimisvalmiuksia. Se antaa lapselle mahdollisuuden oppia ilmaisemaan ja hallitsemaan tunteita, harjoittamaan yhteistyötaitoja ja purkamaan ylimääräistä energiaa.

Lapsi kokee liikunnan iloa ja saa kokemuksia erilaisista liikuntamuodoista. Hän harjoittelee hahmottamaan omaa kehoansa ja perusliikkeitä. Liikunnan avulla lapsella on mahdollisuus kohottaa kuntoaan omien edellytystensä ja tarpeittensa mukaan. Erilaiset kädentyöt ja arkipäivän toiminnat kehittävät lapsen hienomotoriikkaa. Tarkkuutta vaativat tehtävät kehittävät käden ja silmän yhteistyötä. Ohjatun liikunnan lisäksi lapselle annetaan mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona.

Keskeiset sisällöt.

- tutustuminen ja toiminta eri välineillä
- oman kehon hahmotus
- liikkumisen perustaidot
- satu-, luova- ja musiikkiliikunta
- liikuntaleikit ja – pelit
- sääntöleikit
- hiihdon ja luistelun alkeet sekä varusteiden käsittely
- suunnistusleikit
- veteen tutustuminen
- pyöräily

3.7 TAIDE JA KULTTUURI

Taiteellinen ilmaisu on lapselle kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa elämys, havainnointi, ajattelu ja tuottaminen ovat samanaikaisia ja toisiaan sääteleviä voimia. Leikin ja taiteellisen toiminnan avulla lapsi etsii tietoa itsestään ja ympäröivän maailman ilmiöistä. Ilo, leikki ja mielikuvituksen käyttö liittyvät oleellisesti lapsen taidekokemuksiin.

Esiopetuksessa taito- ja taideaineiden opetuksen keskeisenä ajatuksena ovat prosessioppiminen eli tekemisen eri vaiheet ovat merkityksellisempiä kuin itse lopputulos. Lapsen pitäisi myös löytää loppuun suorittamisen ilo.

MUSIIKKI

Esiopetuksessa painottuu musiikin tuottaminen yhdessä toisten kanssa. Lapsen musiikilliset itseilmaisun taidot kehittyvät. Hän tutustuu musiikin peruskäsitteisiin ja harjaantuu käyttämään niitä musiikin tuottamisessa. Musiikkikasvatus kehittää lapsen rytmitajua, nuottikorvaa ja melodista kuuloa. Lähtökohtana on kuuntelutaito. Musiikkia yhdistetään liikuntaan, draamaan ja kuvataiteeseen.

Lapsen musikaalinen muisti ja mielikuvitus kehittyvät. Hän oppii kuuntelemaan erilaista musiikkia ja keskustelemaan siitä. Lapsi tutustuu oman kotiseutunsa musiikkiin.

Keskeiset sisällöt:

- laulaminen ja laululeikit
- soittaminen keho- ja rytmisoittimilla
- rytmitajun kehittämien
- kuunteleminen
- musiikkiliikunta
- konserttikäyttäytyminen
- improvisoinnin ja itseilmaisun kehittäminen

ILMAISUTAITO

Esiopetuksessa draama on taidekasvatusta ja eheyttävä opetusmenetelmä. Draamallinen työtapa liittää useat sisältöalueet toisiinsa. Itseilmaisun keinoin lapsen tunne-elämä, luo-

vuus, itsetunto ja rohkeus vahvistuvat. Hyväksyvä ja kannustava ilmapiiri auttaa jokaista lasta löytämään persoonallisen tavan ilmaista itseään.

Keskeiset sisällöt.

- roolileikit
- lasten omat kertomukset ja esitykset
- dramatisointi ja teatterileikki
- nukke-, varjo- ja pöytäteatteri
- teatterissa/elokuvissa käynti ja niistä keskustelu

KUVAAMATAITO

Kuvaamataidon avulla lapsen liike-, tila-, muoto- ja väritaju sekä avaruudellinen ajattelu kehittyvät. Hän oppii tekemään havaintoja ympäröivästä maailmasta. Erilaiset tekniikat, välineet, materiaalit ja työtavat tulevat lapselle tutuksi ja hän oppii huolehtimaan työympäristöstä ja – välineistä. Kuvaamataidon painopiste on lapsen luovuuden ja mielikuvituksen tukemisessa.

Keskeiset sisällöt:

- kuvantarkastelu
- piirustus ja maalaus eri menetelmin
- muovailu eri materiaaleilla
- erilaiset paperit ja pinnat
- päävärit
- rakentelu
- kollaasi
- paikalliseen taiteeseen tutustuminen

KÄSITYÖ

Käsitöitä tekemällä lapsi harjoittelee perinteisiä kädentaitoja. Hän harjaantuu suunnittelemaan ja toteuttamaan omia töitään sekä kokee tyydytystä työn loppuun saattamisesta. Lapsi iloitsee oman työn tuloksesta ja oppii arvostamaan käsillä tekemistä ja paikallista käsityöperinnettä. Käsitöet kehittävät lapsen hienomotoriikkaa ja näppäryyttä sekä kykyä työskennellä pitkäjännitteisesti, johdonmukaisesti ja omatoimisesti.

Keskeiset sisällöt:

- tutustuminen eri materiaaleihin
- askartelu
- tekstiilityö
- tekninen työ
- tutustuminen paikalliseen käsityöperinteeseen

4. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa lähtökohtana on, että lapsen tuen tarpeisiin pyritään vastaamaan mahdollisemman varhaisessa vaiheessa. Varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisevän toiminnan tavoitteena on löytää ja tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarpeet tai mahdolliseen kasvuun, kehitykseen, oppimisvalmiuksiin ja oppimiseen liittyvät riskitekijät. Tavoitteena on

tukea lapsen positiivisen minäkuvan kehittymistä sekä lapsen fyysisten ja psyykkisten perusvalmiuksien vahvistumista.

Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin saada tukea kasvulleen ja oppimiselleen sekä kehittää oppimisvalmiuksiaan. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä lasten kulttuuritausta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tuen tarpeen arviointiin lapsella, jonka perusopetuksen aloittamista on päätetty siirtää vuotta myöhäisemmäksi.

Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Esiopetusyksikön johdolla on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä yhdessä huoltajien kanssa. Tuki annetaan lapselle ensisijaisesti omassa esiopetusryhmässä, ellei tuen antaminen välttämättä edellytä lapsen siirtämistä toiseen esiopetusryhmään tai muuhun soveltuvaan esiopetuksen järjestämispaikkaan.

4.1 ESIOPETUKSEN YLEINEN TUKI

Laadukas esiopetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen kaikkina esiopetuksen työpäivinä on jokaisen lapsen oikeus. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon kaikkien lasten henkilökohtaiset oppimisen edellytykset ja tarpeet.

Ohjaukselliset ja oppilashuollolliset tehtävät sisältyvät opetustyöhön. Tuen arviointi ja tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin esiopetustilanteisiin. Tuki rakennetaan opettajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden yhteistyönä ja vuorovaikutuksessa huoltajan ja lapsen kanssa.

Esiopetuksen aloitusvaiheessa opettaja laatii yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman. Esiopetuksessa voidaan käyttää myös erityisopettajan tai erityislastentarhanopettajan sekä avustajan työpanosta keinoina vastata esiopetusryhmän tai yksittäisten lasten tuen tarpeisiin jo ennen tehostetun tuen vaiheeseen siirtymistä.

Kittilän kunnassa yleinen tuki toteutetaan

- ***vanhempien kanssa yhteistyössä laadittavalla lapsikohtaisella esiopetuksen oppimissuunnitelmalla (liite1)***
- ***vanhemman ja lapsen yhdessä täytettävällä ”Minä esikoululaisena-kaavakkeella”(liite 2)***
- ***pienryhmä toimintana***
- ***kuvien tuettu oppimisympäristö***

4.2 ESIOPETUKSEN TEHOSTETTU TUKI

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan ja koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä lasta varten kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki.

Tehostetun tuen aikana korostuu erityisopettajan tai erityislastentarhanopettajan antaman tuen, lapsen yksilöllisen ohjauksen, joustavien ryhmittelyjen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys.

Lapsen kasvua ja oppimista tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia, lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan lapsen tuen tarvetta.

Lapsen esiopetuksen opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion (liite 3). Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään lapselle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa sekä huoltajan luvalla lapselle mahdollisesti laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa ja kuntoutussuunnitelmaa.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa lapsen siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisessa oppilashuoltotyössä siten kuin yksittäisen oppilaan asian käsittelystä säädetään. Tämän käsittelyn jälkeen lapselle annettava tehostettu tuki kirjataan hänelle laadittavaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Kittilän kunnassa tehostettu tuki toteutetaan

- ***Esiopettaja yhteistyössä erityislastentarhanopettajan kanssa laatii Pedagogisen arvion, joka käsitellään oppilashuoltotyöryhmässä***
- ***Erityislastentarhanopettajan kutsumana laaditaan esiopettajan ja huoltajan sekä tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden kanssa (tehostetun tuen) esiopetuksen oppimissuunnitelman (liite 4)***
- ***Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan määritellään oppimisentavoitteet ja keinot sekä tukimuodot ja niiden seuranta ja arviointi***
- ***Kittilän kunnassa lapsen oppimisen tueksi voidaan tarjota erityislastentarhanopettajan palvelut (samanaikaisopetus, pienryhmä), terapia palvelut, henkilökohtainen kuvitettu päiväjärjestys, avustajapalvelut,***

4.3 ESIOPETUKSEN ERITYINEN TUKI

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden esiopetusta ei kasvun ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten.

Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista esiopetuksen tukimuodoista. Käytettävissä ovat esiopetuksen kaikki tukimuodot.

Erityisen tuen tehtävänä esiopetuksessa on tarjota lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea ja edistää hänen oppimisedellytyksiään. Lapsen itsetuntoa ja oppimismotivaatiota vahvistetaan

Erityisen tuen päätös (liite 5) voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- ja perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästyminen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään esiopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua lapsen tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys (liite 6).

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys.

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa sekä huoltajan luvalla lapselle mahdollisesti laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa ja kuntoutussuunnitelmaa (liite 7).

Kittilän kunnassa erityinen tuki toteutetaan

- ***Erityisen tuen päätös tehdään pääsääntöisesti vasta tehostetun tuen toimenpiteiden jälkeen***
- ***Pedagoginen selvitys laaditaan erityisen tuen päätöksen liitteeksi. Pedagoginen selvitys tehdään moniammatillisena yhteistyönä ja koulun/päiväkodin oppilashuoltoryhmä käsittelee asian***
- ***Erityisen tuen päätöksestä tekee esityksen koulun/päiväkodin johtaja tai rehtori ja erityislastentarhanopettaja/erityisopettaja. Erityisen tuen päätöksen tekee koululautakunta moniammatillisen työryhmän laatiman pedagogisen selvityksen perusteella.***
- ***Erityisen tuen muotoja ovat mm. eriyttäminen, joustavat ryhmittelyt, erityisopetus, avustajapalvelut, aamu-, iltapäivä- ja vuorohoito (kuntoutuspaikka,***

erityispäivähoitolausunnolla) oppilashuollon tuki, ryhmäkoon pienentäminen ja apuvälineet.

- **Oppilaalle tulee järjestää koulunkäyntinsä tueksi riittävät tukipalvelut. Kittilässä oppilashuollon tukea tarjoavat koulukuraattori, psykologi, terveydenhoitaja ja erityislastentarhanopettaja. Kuntoutuspalveluista on saatavilla puhe-, toiminta- ja fysioterapiaa.**
- **Koulunkäyntiavustajapalvelujen järjestämiseen ei tarvita erityisen tuen päätöstä, ellei ole oppimäärän yksilöllistämisen tarvetta.**
- **Oppilaan tarvitsemat apuvälineet järjestää päiväkotiki tai KELA.**
- **HOJKS eli Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (liite 8) on pedagoginen asiakirja, mistä ei tehdä hallinnollista päätöstä. HOJKS laaditaan vanhempien sekä tarvittaessa moniammatillisen työryhmän yhteistyönä heti erityisen tuen päätöksen jälkeen. Ensisijainen vastuu HOJKS:n laadimisesta ja seurannasta tulee olla oppilaan opetuksesta vastaavalla opettajalla (erityisopettaja/luokanopettaja/aineenopettaja/esiluokanopettaja). Erityisopettaja on apuna laadinnassa. HOJKS:n laadinnan tukena käytetään oppilaalle laadittua (tehostetun tuen) oppimissuunnitelmaa ja pedagogista selvitystä.**

5. KASVUN JA OPPIMISEN TUKIMUODOT ESIOPETUKSESSA

5.1. ESIOPETUKSEN OPETUSJÄRJESTELYIHIN LIITTYVÄ TUKI

5.1.1 Erityisopetus

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun esiopetuksen yhteydessä tai kokonaan/osittain erityisryhmässä tai muussa soveltuvassa paikassa.

Esiopetuksen opettajan tulee käyttää lasten yksilöllisiä tarpeita tukevia pedagogisia menetelmiä ja työskentelytapoja. Erityisopettajalla ja erityislastentarhanopettajalla on asiantuntijuutta, jota tarvitaan erityisopetuksen aikana.

Kittilän kunnassa

- ***Erityisopetus järjestetään ensisijaisesti lähipäiväkodin/lähikoulun esiopetusryhmässä tarvittavin tukitoimin.***
- ***Erityislastentarhanopettaja / erityisopettaja antavat tarvittavaa tukea ja ohjautusta ryhmissä***
- ***Erityislastentarhanopettaja vastaa yhteistyön organisoinnista ja oppimissuunnitelmien /Hojksien seurannasta yhdessä esiopettajan kanssa***

5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa lapsen valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvalla lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Lapsen huoltajalle tulee antaa riittävän ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehtoista ja valinnan vaikutuksista. Jos lapsi ei enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tule tehdä päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jolloin lapsi siirtyy yleisen oppivelvollisuuden piiriin.

Kittilän kunnassa

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voi kestää 10 tai 11 vuotta. Tavoitteena on, että lapsi aloittaa esiopetuksessa varhaiskasvatuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden

suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa (6-vuotiaana päiväkodin tai koulun esiopetusryhmässä) ja tämän jälkeen aloittaa perusopetuksen (7-vuotiaana).

Lapsen perusopetuksen alkamista voidaan myös lykätä niin, että lapsi aloittaa perusopetuksen sinä vuonna, jolloin hän täyttää kahdeksan vuotta. Tätä ennen lapsi osallistuu esiopetukseen oppivelvollisuuteen kuuluvana kaksi vuotta (6- ja 7-vuotiaana).

Yhteistyö huoltajien, varhaiskasvatuksen, terveydenhuollon ja muiden asiantuntijoiden kanssa on tärkeää tukitoimien suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tavoitteena on, että tuki on riittävää, oikea-aikaista ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapselle on taattava jatkuva moniammatillinen tuki koko pidennetyn oppivelvollisuuden ajan. Oppilaan HOJKS laaditaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman ja kuntoutussuunnitelman pohjalta.

Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta ja samalla erityisen tuen päätöksen tekee koululautakunta.

5.2. Esiopetuksen muu tuki

5.2.1. Yhteistyö kodin kanssa

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. On muistettava, että useat lapset elävät samanaikaisesti kodin, esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen vaikutuspiirissä.

Esiopetuksen henkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja oman lapsensa paras tuntemus.

Kittilän kunnassa

- *vanhempainillat*
- *vanhempainneuvostot*
- *retkiä/juhlia..*
- *varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen oppimissuunnitelma keskustelut*
- *toiminnan tiedottaminen reissuvihkon välityksellä*
- *kodin ja esiopetuksen välisen yhteistyön arvioidaan asiakastytyväisyys kyselyllä keväisin*

5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis ja avustajapalvelut. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarkoituksena on taata esiopetuksessa lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö.

Avustajan antaman tuen tulee edistää lapsen itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä lasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta työskentelystään.

Kittilän kunnassa

Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluita järjestetään oppilaalle, joka tarvitsee kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia niitä. Palvelun tuottaja tekee tiivistä yhteistyötä lapsen, lapsen perheen ja päiväkodinhenkilökunnan kanssa. Työnkuva sovitaan päiväkodinhenkilökunnan ja lapsen perheen kanssa huomioiden lapsen tarpeet.

Oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan säännöllisesti tukea tarvitsevien lapsen tulkitsemispalvelut

Avustajapalvelut

Avustajat toimivat moniammatillisissa työyhteisöissä. Tavoitteena on luoda tukea tarvitsevalle lapselle turvallinen ja kannustava kasvu- ja oppimisympäristö. Avustajan työn tavoitteena on lapsen ohjaaminen, avustaminen ja tukeminen kasvu- ja oppimisprosessin eri vaiheissa siten, että oppilaan itsenäisyys ja omatoimisuus vahvistuvat.

Työtehtävät sovitaan päiväkodin johtajan/rehtorin ja lastentarhanopettajan/opettajan kanssa ja niiden sisältö ja määrä riippuvat lapsen tarpeista. Oppimissuunnitelmassa, erityisen tuen päätöksessä ja HOJKS:ssa kuvataan säännöllisesti tukea tarvitsevien oppilaiden avustajapalvelut. Avustajan tuen tarvetta voi ilmetä tilapäisesti muillakin oppilailla.

Avustajien sijoittumisesta esikouluihin tekee päätöksen sivistystoimenjohtaja. Lapsen tarvitessa avustajaa myös muuna päivähoito-aikana päätöksen avustajasta tekee päiväkodinjohtaja.

Avustajan ja lastentarhanopettajan yhteistyö perustuu ammatilliseen vuorovaikutukseen ja yhdessä sovittaviin käytäntöihin. Yhteistyössä luodaan joustavat toimintatavat ja sovitaan työn jakamisesta.

Avustajan ja lastentarhanopettajan/opettajanroolit ovat erilaiset. Lastentarhanopettajalla/opettajalla on vastuu opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja oppilasarvioinnista. Toimivan yhteistyön edellytyksenä on molemminpuolinen luottamus ja työtehtäviin sitoutuminen. Koulunkäynti/ henkilökohtaisenavustajan tai ryhmäkohtaisenavustajan työnkuvaus ja keskeiset tehtävät/tehtäväkokonaisuudet kuvataan tarkemmin erillisessä liitteessä.

5.3. ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

5.3.1. Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen. Esiopetuksessa olevan lapsen yksilölliset terveystarkastukset ja yksilöllinen terveysneuvonta järjestetään kansanterveyslain mukaisina neuvolapalveluina.

Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Esiopetuksen oppilashuolto kuuluu kaikille esiopetuskäytössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Esiopetuksen oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollolla edistetään lapsen tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä sekä tuetaan oppimista.

Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Työssä tulee turvata se, että huoltajan ja lapsen näkemyksiä kuunnellaan. Esiopetuksen oppilashuoltotyöstä ja sen toimintaan liittyvistä menettelytavoista tulee antaa tietoa huoltajalle. Huoltajalle tulee antaa tietoa siitä, miten lasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu. Esiopetuksen oppilashuoltoa koordinoidaan ja kehitetään oppilashuollon moniammatillisessa yhteistyössä, esimerkiksi oppilashuoltoryhmässä.

Kittilän kunnassa:

Lastentarhanopettajan/ erityislastentarhanopettajan/ opettajan / erityisopettajan huolehtii, että vanhemmat tietävät missä ja miten lasta koskevia asioita käsitellään.

Moniammatilliseen yhteistyöverkoston kuuluvat erityislastentarhanopettaja, lapsen oma terveydenhoitaja, psykologi, perhetyöntekijä, lastensuojelutyönedustaja, puhe-terapeutti ja esiopettaja. Lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemisen kannalta on tärkeää, että perheiden kanssa työskentelevillä on toimiva yhteistyöverkko.

Moniammatillisessa työssä noudatetaan ammattieettisiä periaatteita sekä tiedonsaantia ja salassapitoa koskevia säädöksiä. Onnistunut oppilashuoltotyö edellyttää yhdessä laadittuja toimintamalleja ja suunnitelmia, sekä ennaltaehkäisevää työtä ongelmatilanteiden hoitamista varten. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä.

Esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheessa kokoontuu oppilashuoltoryhmä vähintään keran lukukaudessa vahvistettuna esiopetuksen henkilökunnalla.

Esiopetuksen ruokailu

Esiopetuksessa lapsille tarjotaan täysipainoinen maksuton ateria, joka on osa lasten päivittäistä ravinnon tarpeesta. Esikoululaisten ruokailu tapahtuu joko päiväkodissa tai koulun ruokalassa. Lapsia ohjataan ymmärtämään monipuolisen ravinnon merkitys terveydelle, sekä kehittämään ruokailutottumuksiaan ja tapojaan. Heitä ohjataan rauhalliseen, keskustelun sallivaan ja toiset huomioonottavaan ruokailukulttuuriin.

Ruokailuun liittyvästä kasvatuksesta huolehditaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Kouluruokailun järjestämisessä koulut painottavat terveys- ja ravitsemuskasvatuksen ja tapakasvatuksen perustavoitteita. Koulut tiedottavat huoltajia kouluruokailun ja välipalan järjestämisestä.

5.3.2 Turvallisuuden edistäminen

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja esiopetuksen henkilöstön turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa yhteisön toimintakulttuuria. Se tulee ottaa huomioon kaikessa toiminnassa. Oppilashuollon tavoitteena on tukea toimintakyvyn säilymistä myös fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Erilaisissa ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteissa sekä niiden edellyttämässä jälkihoidossa huolehditaan lapsen ja koko yhteisön tarvitsemasta psykososiaalisesta tuesta.

Opetussuunnitelman yhteydessä on laadittava suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma tulee toimeenpanna ja sen noudattamista ja toteutumista tulee valvoa.

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville. Väkivallalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla lapsi, aikuinen tai esiopetusyhteisön ulkopuolinen henkilö.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös se, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä. Häirintä voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna ja puheena, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai puheita tai ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena. Kiusaamisen ja häirinnän lisäksi yhteisössä voi esiintyä myös muuta ei-toivottua tai aggressiivista ja väkivaltaista käyttäytymistä. Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseän, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua. Sen seurauksena voi olla vamma, psyykinen haitta tai kehitykseen liittyvä vaikeus.

Kaikkiin näihin tilanteisiin on puututtava.

Lapsille, heidän huoltajilleen ja esiopetuksen henkilöstölle tulee antaa myös tietoa kiusaamisen, väkivallan, ja häirinnän erilaisista ilmenemistavoista, ennaltaehkäisyä ja esiopetuksen toimintatavoista näissä tilanteissa.

Fyysistä turvallisuutta edistetään huolehtimalla rakennukseen, opetustiloihin, välineisiin, opetusjärjestelyihin, opetustilanteisiin sekä esiopetusyhteisön ulkopuolella

tapahtuvaan esiopetukseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksiin, tapaturmien ennaltaehkäisyyn ja tietoturvallisuuteen liittyvät tekijät.

Kuljetusten odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla yhteisistä menettelytavoista. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä annetaan tietoa lapselle ja huoltajalle. Tapaturmien ehkäisyyn liittyvässä ohjeistuksessa otetaan huomioon tapaturmien torjunnan kansalliset linjaukset sekä toiminnan edellyttämä yhteistyö. Oppilashuollonyhteistyössä sovitaan tapaturmien ennaltaehkäisyyn, ensiapuun, hoitoon ohjaukseen ja tapaturmien seurantaan liittyvistä menettelytavoista. Niistä annetaan tietoa lapselle ja huoltajalle.

Turvallisuuden edistämisessä ja turvallisuutta vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisyssä otetaan huomioon sekä turvallisuutta ohjaava lainsäädäntö, esiopetukseen laaditut turvallisuusohjeet että muut paikalliset turvallisuutta koskevat linjaukset. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näitä ohjeita sovitetaan yhteen.

Esiopetuksen turvallisuutta ohjaavat myös työturvallisuuslaki ja sen mukainen työsuojelun toimintaohjelma. Muita turvallisuutta ohjaavia säädöksiä ovat pelastuslain- ja asetuksen edellyttämä ajan tasalla oleva pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmasta on tiedotettava esiopetuksen koko henkilökunnalle.

Esiopetuksen järjestäjä vastaa siitä, että esiopetuksessa on turvallisuutta koskevat toimintaohjeet. Esiopetusyhteisön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä toimintaohjeiden toteutumista seurataan ja arvioidaan suunnitelmallisesti yhteistyössä terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa. Paikallinen yhteistyö muun varhaiskasvatuksen ja opetustoimen eri toimijoiden ja muiden viranomaisten kanssa tukee tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa ja niiden ennaltaehkäisyssä.

Kittilän kunnassa

Koulukuljetuksista on koululautakunta laatinut oppilaskuljetuksia koskevat perusteet, johon on koottu koulukuljetuksiin liittyvää lainsäädäntöä, kuljetuksen myöntämisen perusteet, kuljetusten järjestämisen perusteet, kuljetusten aikana käyttäytyminen, vastuut, vakuutusturva sekä kuljetusten järjestäminen.

Koulujen omissa pelastussuunnitelmissa sekä päiväkotien turvallisuussuunnitelmissa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Rehtori/Päiväkodinjohtaja vastaa suunnitelman tiedottamisesta ja päivittämisestä.

Koulujen omissa työrauha- ja turvallisuussuunnitelmissa/Päiväkotien turvallisuussuunnitelmissa määritellään toiminta oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä. Rehtori/Päiväkodinjohtaja vastaa suunnitelman tiedottamisesta, päivittämisestä ja valvoo suunnitelman toteutumista.

5.3.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen

luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö lapsen huoltajan kanssa. Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu.

Tällaisia henkilöitä voivat olla rehtori tai koulun johtaja, luokanvalvoja tai oppilaan opettaja, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, oppilaan kanssa työskentelevä koulunkäyntiavustaja, koulupsykologi, koulukuraattori ja yläluokilla myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa koululääkäri ja lastensuojelun sosiaalityöntekijä.

Esiopetuksessa lapsen asian käsittelyn voidaan katsoa kuuluvan välittömästi lisäksi päiväkodin johtajalle, esiopetuksen opettajalle ja erityislastentarhanopettajalle.

Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kuitenkin kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja.

Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa oppilashuoltotyössä kirjataan asian viereillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle oppilaasta on annettu (liite 9).

Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä.

Oppilashuoltotyössä käsitellään monia lasta ja hänen perhettään koskevia tietoja, jotka ovat lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolovelvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi.

Salassa pidettäviä ovat mm. tiedot lasten ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoimintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta.

Salassa pidettäviä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta sekä tuen antamiseen liittyvät muut tiedot. Salassa pidettäviä ovat myös oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, tiedot oppilaalle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta. Lapselle esiopetuksen päätteeksi annettavat osallistumistodistukset ovat julkisia.

Salassapitovelvollisia ovat esiopetuksesta vastaava rehtori tai päiväkodin johtaja, opettajat, opetusharjoittelijat, koulunkäyntiavustajat, terveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit sekä esiopetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet. Myöskään muut esiopetuksen järjestäjän palveluksessa olevat henkilöt kuten päivähoidon henkilöstö eivät saa sivullisille ilmaista tietoonsa saamiaan salassa pidettäviä tietoja eivätkä luovutaa salassa pidettäviä tietoja sisältäviä asiakirjoja.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä myös esiopetuksessa oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle ja perusopetuslain mukaisesta esiopetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen itsensä tai muiden lasten turvallisuuden

varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi on syytä pyrkiä aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta. Esiopetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta lapsen esiopetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen järjestäjän perusopetuslain mukaisesti järjestämään opetukseen, myös esiopetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle opetuksen järjestäjälle. Uudella opetuksen järjestäjällä on myös pyynnöstä oikeus saada vastaavat tiedot.

6. KULTTUURI JA KIELIVÄHEMMISTÖT

Lapsi tutustuu erilaisiin kulttuureihin luontevasti esiopetusvuoden aikana kun ryhmässä on monenlaisia lapsia. Monikulttuurisuus on rikastuttava tekijä koko ryhmälle. Kulttuuri - ja kielivähemmistö lapsille pyritään järjestämään esiopetusta myös heidän omalla kielellään/tukikielellään tukemaan yleiskielellä tapahtuvaa esiopetusta. Tavoitteena on sellainen suomenkielen taito, että heillä on samanlaiset mahdollisuudet koulutyön aloittamiselle kuin muillakin lapsilla. Muutoinkin esiopetuksessa tulee huomioida vähemmistökulttuurien erityispiirteet.

7. ARVIOINTI

Esiopetuksen arviointi perustuu siihen, miten hyvin esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä lapsen esiopetuksen suunnitelmassa asetetut tavoitteet toteutuvat. Alkusyksystä esiopetukseen tulevan lapsen ja hänen perheensä kanssa käydään keskustelu, jossa kartoitetaan perustiedot ja -taidot. Keskustelun tukena käytetään jokaiselle lapselle tehtävää esiopetussuunnitelmakaavaketta, joka sisältyy lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, johon kirjataan yhteisesti sovitut tavoitteet.

7.1 LAPSEN HAVAINNOINTI JA ARVIOINTI

Havainnoinnin tarkoituksena on seurata kuinka lapsi saavuttaa hänelle asetettuja tavoitteita. Sen perusteella lapsi, vanhemmat ja esiopetuksen henkilöstö pystyvät tarkistamaan ja asettamaan edelleen uusia tavoitteita. Yhteistyössä perheen ja lapsen kanssa käydään kehittämiskeskusteluja, joissa esille tulleisiin asioihin jokainen osapuoli voi sitoutua.

Esiopetusvuoden syksyllä lapset piirtävät Kontrolloidun piirrostehtävän (KPT), joka antaa hyvän kuvan lapsen kyvystä itsenäiseen työskentelyyn, ymmärtääkö ohjeet ja hallitseeko kynänkäytön.

Esiopetusvuoden aikana arvioidaan lapsen kouluvalmiudet Turun oppimiskeskuksen kouluvalmiustehtävien avulla. Tehtävistä saadut tulokset käydään läpi yhdessä vanhempien kanssa. Huoltajille tulee antaa asiasta riittävästi tietoa ja heitä tulee rohkaista löytämään sopivin ajankohta ja koulumuoto lapsen koulun aloittamiseen. Yhteistyö tulevan koulun kanssa on tarpeellista kouluvalmiusasioista keskusteltaessa.

Itsearviointia harjoitellaan esiopetuksessa monipuolisesti. Omaa oppimistaan arvioidessaan lapsi pohtii myös tunteitaan ja erittelee edellytystensä mukaisesti, mitä asioita hän piti vaikeina, mitä helppoina ja miksi.

Esiopetusvuoden päätyttyä jokainen lapsi saa yksikkökohtaisen todistuksen. Todistuksessa kuvataan yksikön esiopetuksen toimintaa.

7.2 TOIMINNAN ARVIOINTI

Toiminnan arviointi on perusta opetuksen suunnittelulle. Esiopetuksen henkilöstö arvioi omaa työskentelyään, oppimisympäristöä ja opetussuunnitelman toteutumista. Huoltajille tulee antaa mahdollisuus arvioida esiopetuksen toimintaa ja tavoitteiden toteutumista oman lapsen näkökulmasta. Arviointi voi tapahtua keskustelujen ja / tai kyselyjen avulla.

